

ПЕДАГОГІКА

Р. ШТЕЙНЕР – ОСНОВОПОЛОЖНИК ВАЛЬДОРФСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ

Вадим Зяблін,

II курс, педагогічний факультет
Науковий керівник – *Нагачевська З.І.*,
кандидат педагогічних наук, доцент.

Організатор першої, т. зв. «вільної» школи при фабриці «Вальдорф-Асторія» в Штутгарті (1919 р.), автор близько 700 томів праць, які розкривають зміст його педагогічної концепції, Р. Штейнер (1861-1925) інтерпретував розвиток людини з точки зору антропософії – розглядав її природу як цілісну взаємодію тілесних, душевних і духовних метаморфоз. Заснована ним школа була навчально-виховним закладом загальнонародного типу, оскільки об'єднувала дітей різних соціальних верств. Головною її метою педагог проголосив наступну: бачити в дитині тільки її людську сутність [1, с. 96]. Крім того, школа Р. Штейнера відмежовувалася від лозунгів тогочасних шкільних реформ – від єдиної школи, від педагогіки обдарованих, від трудової школи. Всі діти, за переконанням вченого, повинні розвиватися фізично й духовно настільки, наскільки дозволяють їх здібності. Штейнерівська школа покликана розкривати «вільну геніальність дитини» у різних формах естетичної діяльності і «таким чином, зміцнювати її вольові й емоційні імпульси» [2, с. 68].

Слід відзначити, що педагогічна концепція Р. Штейнера до недавнього часу залишалася практично невідомою українському педагогічному загалу. Тільки в останнє п'ятиріччя стали з'являтися переклади його творів (правда, переважно російськомовні).

Аналіз доступних праць дає змогу виділити провідні ідеї творчої спадщини Р. Штейнера.

1. Навчання й виховання повинно впливати із потреби здорового розвитку дитини, базуватися на вивченні її духовно-душевного та фізичного стану.

2. Структурно воно має включати такі ступені: 1) підготовчий (дитячий садок) – 3-7-річні діти; 2) основний (1-8 класи) – 7-14 років; 3) старший (9-12 класи) – 14-18 років.

3. Необхідною умовою «істинної виховної практики» є «справжній» учитель, який має правильне уявлення про природу людини; володіє знаннями про «найголовніші імпульси сучасного людства»; учитель – пророк майбутнього. Душа вчителя і душа дитини повинні бути злиті воедино [2, с. 67].

4. Викладання дисциплін «інтелектуального» плану слід вести «за епохами»: упродовж кількох тижнів на вивчення однієї з них щодня відводиться по 2-3 год. Цим самим увага учня зосереджується довший час

на одному і тому ж навчальному предметі, що, за переконанням Р. Штейнера, сприяє кращому його засвоєнню [3, с. 42].

Відхід від обмеженої формальності традиційних підручників (індивідуальні «епохальні» зошити-підручники, створені самими дітьми, виховують у них відповідальність і уміння розраховувати на власні сили).

Колегіальне керівництво школою (всі рішення з педагогічних і господарських питань життя школи приймаються колегіально; посада директора відсутня).

Дидактичний принцип вальдорфської педагогіки: від виконання до досягнення, від дії до розуміння («Я чую і я забуваю; я бачу – і я пам'ятаю; я дію – і я розумію»).

Очевидно, що не всі положення педагогічної творчості Р. Штейнера можуть бути використані в навчально-виховній діяльності сучасного українського шкільництва. Проте на їх актуальність у наші дні вказує той факт, що зараз в Україні за системою вальдорфської педагогіки працюють сім шкіл, чимало дитячих садків. Можна стверджувати: теоретичні міркування і практична праця Р. Штейнера знайшли своїх послідовників і в нашій країні.

1. Р. Штейнер. Духовно-душевные основы педагогики / Пер. с нем. – М.: Парсифаль, 1997. – 144 с.

2. Карсен Ф. Школа Рудольфа Штейнера // Воспитание к свободе: Альманах вальдорфской педагогики. – 1994. – № 2. – С. 66-72.

3. Карл Штокмайер. Цели и проблемы вальдорфской школы // Воспитание к свободе: Альманах вальдорфской педагогики. – 1994. – № 2. – С. 38-44.

ВНЕСОК БУЧАЦЬКИХ ВАСИЛІЯН У РОЗВИТОК ШКІЛЬНИЦТВА В ГАЛИЧИНІ

Віталій Купецук,

II курс, педагогічний факультет.

Науковий керівник – *Нагачевська З.І.*,
кандидат педагогічних наук, доцент.

Розвиток освіти і педагогічної думки в Галичині нерозривно пов'язаний з діяльністю церкви та релігійних чернечих об'єднань. Славну сторінку в історію шкільництва нашого краю вписали бучацькі василіяни. Під їх керівництвом працювали елементарні та середні загальноосвітні школи, духовні семінарії, освітні установи вищого типу. При цьому консолідуючим центром усієї освітньо-духовної роботи став василіянський монастир св. Хреста Господнього, відкритий у м. Бучачі на Тернопільщині в 1712 році.

Початки василіянського шкільництва на Бучаччині тісно пов'язані із прагненням власника цих земель Стефана Потоцького підняти у своїх